कर्नाटक सरकार

येया, कोंकणी शिकुंया

6 वे
वर्गाक

कोंकणी तीसरी भास पाठ पुस्तक

भाग – 2

6th Standard
Konkani Third Language
Text Book

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

KARNATAKA TEXTBOOK SOCIETY (R.)
6th Cross, Malleshwaram, Bangalore - 560 003.

मांडावळ

क्र.सं	विषय	पान संको
12.	पूर्विलें गिन्यन – घर आनी भोंवर	01
13.	गद्य – सागराचो बयल	06
14.	माणको माळीं चडलो	09
15.	पद्य – लोकवेद	13
16.	गद्य – आमचे राज्य कर्नाटक	16
17.	पद्य – आसूची एकच भूंय रे	20
18.	गद्य – गुमंटा राय जोकिम पिरेर	23
19.	पद्य – वनमहोत्सव	27
20.	पद्य – अमी एक जावून आसया	30
21.	गद्य – बापूजीच्या मेटानी कोंकणी मनीस	32
22.	पद्य – धाकव्यांचीं आशा	35

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

पाठ-12

पूर्विलें गिन्यान - 1

D3J2Y1

घर आनी भोंवर

हें आम्चें

हांतु आमी

वावर :

हें पिंतूर पळोवन मनशाची वळक धर आनी - तांचें विशीं पांच वाक्यां सांग.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

घरांत सदां वापरच्यो वस्तु

वस्तु पळे वळक धर आनी नांवां सांग.

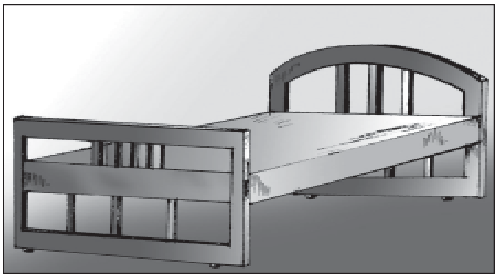

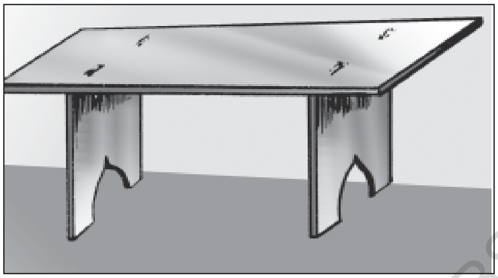

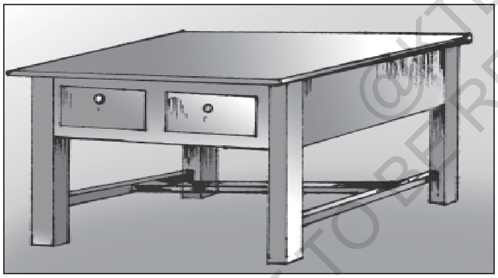

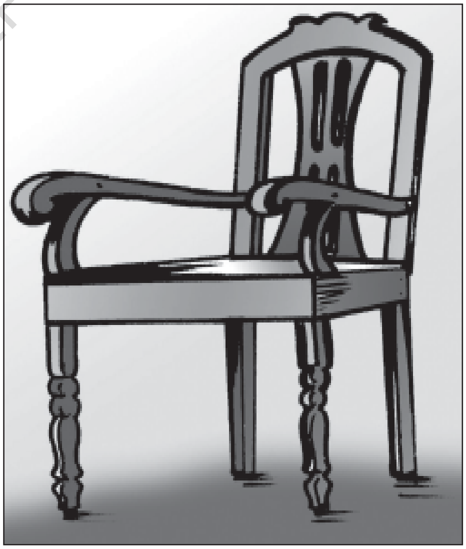

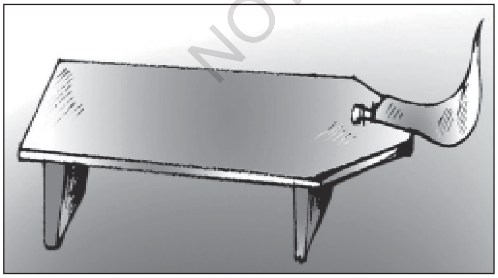

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

घरांत सदां वापरच्यो वस्तु
वस्तु पळे वळक धर आनी नांवां सांग.

© NOT TO BE REPUBLISHED

सूचन :– चड वस्तूंची पड्डी कर

घरांत पोसच्यो मोनजाती (प्राणियों)

ही कसली मोनजात?

ही घरांत आसल्या – क धरता.

हाचे दादले मोनजातीक नांव कितें?

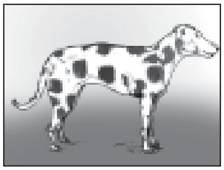

ही मोनजातीक घरांत कित्याक?

हें चित्रांक ल्हान पिलां सांगाता

आनी आसा

घरांत हांका कित्याक पोस्तात?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

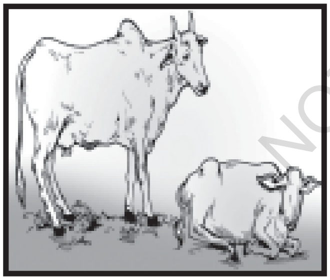

हेमोनजतीची वळक धर आनी नांव बरय

हे मोनजाती थावन आमकां कितें पिवच्याक मेळता?

घरांत पोसच्यो जानवार / प्राणी

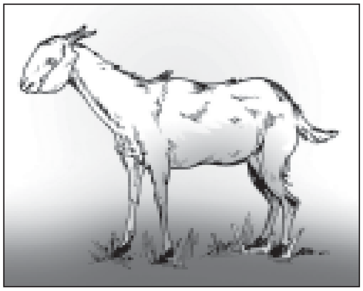

हे जानवाराचें नांव बरय

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

घरांत पोसच्या हेर प्राणींचे विश्य विद्यार्थिंक शिकचें माहित दिवची

पाठ–13
गद्य

सागराचो बयल

W3F4X5

पुतूरचो सागर कश्ट काडून आपणयाली कमाय जोडतालो. ताका काला आनी बोल्ला म्हळ्ळे दोन बयल आशीले. काला साधो जावुन आशीलो. बोल्ला मात्र हेरानी लागीं आयल्यार खरीमस्ती दाकयतलो.

पुतूरा लाग्गी दरभेंत लादर शेठ म्हळ्ळो शेतकार आसलो. सागराचे भुयेचेर ताका दोळो आसल्लो. सागराक कश्टाक गालूक उपाय सोदीत आशीलो.

एक दीस सकाळी सागरान कामराच्या काटयाक गेल्या वेळारी लाद्र शेठ सागराच्या घरा गेलो. हे वेळारी बोल्लाक सोडळयार तो लोकांक उपद्रव करतलो. आनी ताजेन सागराक कश्ट जातले.म्हण चिंतून बोल्ला बैलांक सोडलो तितल्यार
सागराचो सेजारी एव्रिस धांवून यव "तुगेले बोल्लाक कोणकी सोळा म्हण सागराक सांगलो. आतां बोल्ला सकडांक तोंद्रे दिता" म्हण सागराक भंय दिसलें तेदना सागर धावता घरा येवन पळयलार बोला ना, बोल्ला खंयगेलो?

एक कडे लोक जमीलो. थंय डोलाचो कॉमिडी सरकस चलतलो थंय बोल्ला ना. सागरान मुखार वतना एक कडे "राम राम म्हाका राक म्हणुचे बोब आयकली सागरान धावन पळयताना अपण्याले घरा वयर चोडून लादर शेठ बोब मारतलो. सकल राबून बोल्ला शेठा पोळोवन हांक्रेतलो सागरान बोल्लाक थंयसुनेन दाकून बांदलो

लादर शेठ पाक्या वायलो देंवून सकल आयलो "हांवे तुका वायट कारका म्हण बोल्लाक सुटायलो पूण पाटीं म्हाका वायट जालें" म्हण लाद्र कडे शेठ म्हळ्ळा "दुसरयांक वायट लेकल्यार आमकां पाड जाता. म्हाका माफकर म्हणून ताणे सागरचे क्षमा मागलें

– पाठ पुस्तक समीती

आशय : सबार संदर्भर आमी वायट केल्लायार वा वायट चींतल्यार आमका वायट जाता हें काणिये मुकांतर आमी सर्वानी कसले संदर्भारी दूसरेंक वायट चिंतूनजो म्हण उल्लो दिला.

NOT TO BE REPUBLISHED © KTBS

अभ्यास

I. कठिण सबदाचे अर्थ :–

शेतकार = रयत

दुबळो = कश्ठान जीयेंवचो गरीब

वान्दे = उपद्र, कश्ट, खरीमस्त = हांकर

II. खाली जागो भरती कर :

1. पुतुरा चो सागर [ ] रयत (दुबळो / ग्रेस्त)
2. सागर बयलांचो [ ] पोस करतालो (बर्यान / वाय्टान)
3. काला [ ] जावन आसल्लो (सादो/ हरामी)
4. लादर शेठ सागराच्या घरा [ ] (आयलो / गेलो)
5. लोकांचो [ ] जमलो (जमो / पंगड)

III. ताळ मेळया.

लादर शेठ	येव्रीस	
काला	कॉंमिडी सरकस	
शेजारी	हांक्रेतलो	
डोलायो	सादो	
बोल्ला बरे	रयत	

IV. पळे वाच समज आनी बरया

दुसरेंक चितंल्यार आमका बरें जाता (बरें/वायट) [ ]

हेरांक पाड चिंतल्यार आमकाच जाता (पाड / बरें) [ ]

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

V. सवालांक जाप बरय

1. पुतूराचो सागर कशें दीस काडतालो?

2. सागराले बयलांचें नांव कितें

3. लादर शेठ कोणाचें भुंयचेर दोळो आसल्लो?

4. सागर कोणले काट्टयार गेलो?

5. हेरांक बरें चींतल्यार आमका कितें लाब्ता?

6. हेरांक पाड चींतल्यार आमका कितें मेळ्ता?

VI. हीं उतरां कोणें कोणाक सांगलीं?

1. तुगेले बयलाक कोणकी सोडलो

2. हेंराक पाड चींत्तलायार आमकाच पाड जाता.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाठ–14

गद्य

माणको माळी चडलो

बंगले गुडो शहरा थावन सुमार पयस असचो एक गुडो. त्या गुडयांतल्या तळयांत साबार माणके आशिले. चिन्दू, केन्दू अशें माणक्यांचे नांव

एक दीस ह्या माणक्यांक कारकळ पेंटेक वची आशा जाली. ते सकड कारकळाक भायर सरले. माणके कारकळ येवन पेंट पळयताना भोव आजाप दिसले. थंयचे एक व्हड बांदपाच्या माळयचेर तांचे दीश्ट गेले. आमी मन केलयार ते बांदपाचेर चडयेत, म्हणून थोडे तरनाटे माणक्यांनी वाद केलें आमी सकड वयर चडयां म्हणून व्हडले माणक्यान म्हळें. तरनाटे माणके मुकार गेले, उरले पाटीं सरले. बांदपाचेर माणके माली चडचे पळोवन लोकांक आजाप दिसलें. चरडुवांनी मस्कीरी केली. मस्कीरी आयकून तोडे माणक्यांक लज दिसली आनी ते फटीं गेले.

"माळयेचेर कसले पळोवूंक आसा म्हणून माणके वयर वता आसात?" म्हणून लोकान म्हळें "वयर कांय ना कितेक वयर वचे" म्हणून लोकान म्हळ्ळें "वयर कांय ना कितेक वयर वचे" म्हणून थोडे फाटीं आयले .

सात आट माणेक उरलें वयर चडले तांकां तोडें मनीस दिसलें. तानी "मेटार चडताना आमकाच फूरो जाता, आनी हें माणके वयर चडत मरतात" म्हणून म्हळ्ळें हे आयकून आमी वयर चडल्यारी मरतात म्हणून चार, पांच माणके फाटीं देवून आयले. आतां तीन माणेके उरलें. ते हटान वयर चडच्याक लागले. पांचवे माळयेचेर चलचे नाटकांत दोन माणके गेले, निमाणे एकच माणको मात्र उरलो. तो हटान सातवे माळयेचेर पावलो. थंयच्यान ताका भोंवतीचो सोबित पाचवो भोंवार दिसलो, थंड वारें ताका मेळ्ळें. ती सोबाय पळोवून ताका खुशी जाली.

– पाठ पुस्तक समिती

आशय : ह्या संसारांत विविद कालेतीचे व्यक्ती जियेतात सबार पावटीं आमच्या जीवनाचें मोल आमका आसच्या मनोभावाचेर होन्दोवनु आसा. जीवनांत येंवच्या कशटांचे परीस्तीतीक आमी कशें घेतांव ताचे वयर आमाच्या जीवनाची यशस्वी होन्दुवनु आसा. हर एक गडी सोंतोशन खरचीचे.

I. कठिन शब्दाचे अर्थः

माणके = बेबो

पडचा = मोरचें

थंड = नीवलें, प्रशांत

अभ्यास

मास्किर = तमाशे

पुरासण = सुस्त

मोरचें = सरचें

II. पळें, समज, आनी बरया

पयस x लगीं	लागीं x ☐
आशा x नीराश	जाय x ☐
नाका x जाय	सकयल x ☐
वयर x सकयल	फाटी x ☐
मुखार x फाटी	निराशा x ☐

III. बहुवचन रूपां पळे समज बरय आनी बरय आनी

एक वचन रूपां बरया

माणको = माणके	माळये = ☐
बान्दप = बान्दपां	गुडे = ☐
आजाप = अजपां	मणके = ☐
माळय = मळयो	आजपां = ☐

IV. ताळ मेळया

तीन माणके	पडचजातात
सतवे मळयार	आमकां नाका तो व्यवहार
वयर कितेत्य ना तर	आमी पाटिं सरयां
मेटां चडतान	हटान वयर चडले
आमकां पळेवन हास्तात	थंडवारें
आमचयान साहया ना	पुरासण कित्या
वयर पोवच्या पयलेच	पुरासण जाता

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

V. रीती सुवात भर

1. बंगले गुडो [ ] थावन पयस आसचो एक गडो
2. माणक्यांक कारकळ [ ] वेची [ ] जाली
3. [ ] माळीयच्या भान्दपचेर [ ] घालि
4. आमी सकड [ ] चडयां
5. थोडय माणक्यांक [ ] दिसली.

VI. समानार्थक शब्द पळे, समज, वाच आनी बरय

पेट = शहर	कड्डोण = [ ]
मणके = बेबो	सर्व = [ ]
थेयर = आंकुड	शहर = [ ]
सक्कड = सर्व	बेबो = [ ]
भांदप = कट्टोण	आन्कुड = [ ]

NOT TO BE REPUBLISHED
@KTBS

VII. पळे, वच, समज आनी बरया.

1. एक माणको आयलो दोन माणके आयले
2. तो माणको चडलो
   ते [ ]
3. तो चेरकोदेवलो
   ते [ ]
4. ते चाकोर नाचलो
   ते [ ]

VIII. सवालांक जाप बरया

1. शहर थवनु सुमार पयस आसचे गुडो खंयचो?

   [ ]

2. माणक्यांक बयसर वच्ची आशा जाली?

   [ ]

3. कितले मळियेचें भांदप उभार आसलें?

4. भोव्वीतचय लोकाक कितें पोळोवुन आजाप दिसलें?

IX. सोडिल्लीं अक्षरां भरती करनु सकड रच

1. बि ____ न ____
2. मा ____ य
3. ____ जाप
4. तरना ____
5. हटा ____
6. म ____ र
7. ____ भाय
8. ____ कुन
9. जडो ____
10. भांद ____

X. हे शब्द वहड ताळयान वाच

बंगले घुडो

तरनाटे माणके

भंयान थरथर्लें

पाचवो भोंवार

एका ताळयान्त

थंड वारें

XI. हे शब्द बरोंव्क शिक

माणको ____	थंयसर ____
हट ____	थोडे ____
हट ____	बें ____
भयर ____	दिश्ट ____
ताळो ____	थतरि ____
मेळुंया ____	शिकुंया ____

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाठ–15
पद्य

लोक वेद

कोंकणी लोकवेद ग्रेस्त आसा म्हणच्याक कांय संशय (दुबाव) ना. सकड कोंकणी लोकांनी तिका वाडयला. हांगा विविध बोलींचे लोका मधें प्रचलित आसच्या चरडुवांक खेळोंवचे गानांचे थोडे वांटे दिल्यात.

भुरग्यांक निदोंवची गानां

ता ता तिंगण बाबा
सानची वांयगाण
वांयगणा चे पोडयेन तुका
कोकोची वाडीन

गागा पुता गागा
बाप्पा येतालो गागा
केकें हाडतालो गागा

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पुताक खावयतालो गागा
केळें पुताक दितालो
अरे जोपायल ।
जो जो जो जोरे कंदा हों हें
बाळाले अण्ण येतलो हों हों
तळ्यांत पांय धुवन येतलो हों हों
पेरींत अंबो पिकललो हों हों
बाळाक हाडून दितालो हों हो

आशय : कोंकणीन आसचे विविध बोली चे गाना हांगा दिल्यात. ही गाना द्वारी भुरग्यांक खाण जवणाची, बरें – वायट, खुशालाय हांची भरपूर माहेत मेळता

अभ्यास

I. शब्दांचे अर्थ

कोको – शिताक भुरग्या भाशेन वापरचो शब्द, सानची – ल्हानश, वांयगाण – वांयगे, बाप्पा – बापय,

केकें – भुरगया भाशोन केळें. पेरी – तोट, साय – हून दुदा ची साय,

कुडतें – दूद मेजचें एक मान

खांवचें – खांवचें, खंच्या –खंयच्या

गागा आनी हों हों गानां मधुर आनी सुडाळ करूक वापरल्ले शब्द हांका विंगडच अर्थ ना.

II. देकी प्रकार बरय :

विकता	x	घेता	विकता	x
पिकें	x	तरने	पिकें	x
यो	x	वच	यो	x
हाड	x	सोड	हाड	x

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

III. एकामेका मेळय :

ता ता तिंगण	पुताक खावेतलो	
केकें हाडतलो	पांय धूवन वेतालो	
अण्ण येतलो	सानुची वांयगण	

IV. रिती सुवात भर :

1. वांयगणाचे ______ तुका कोकेची ______
2. बाप्पा ______ गागा केकें ______ गागा
3. पेरींत आंबो ______ हों हों बाळाक हाडन ______ हों हों

V. पद पूर्ती कर :

1. ताता तिंगण ....

....

.... वाडिन

VI.एक वाक्यान जाप दी :

1. खयच्यान कोको वाडीन म्हणूम आवय बाबाक सांगता?

______

2. बाप्पा पुताक कितें हाडन खावयतालो?

______

3. आंबो खंय पिकलो?

______

VII. रिती सुवात भर :

1. बाळाचो अण्ण ______ पांय धुतलो
2 कोंकणी लोक वेद ______ आसा

VIII देकी प्रकार बरय :

1. विकता – विकना
2. पिकता – पिकना
3. येता – ______
4. हाडता – ______

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाठ – 16

गद्य

आमचें राज्य कर्नाटक

S9H3Q6

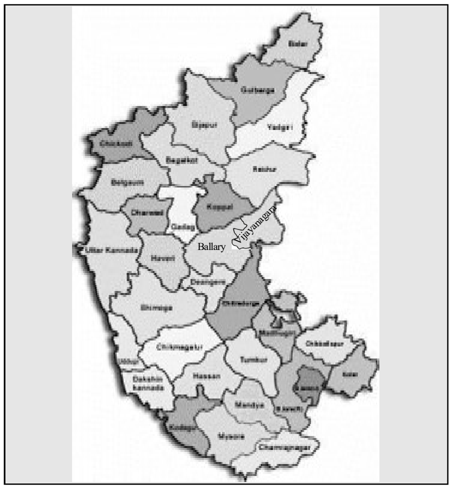

आमी भारत देशाचीं चर्डुंव देकून आमका भारतीय म्हण्तात. ह्या भारत देशाक आवय म्हण मानतात आनी तिका साबार भुरगीं. कर्नाटक भारताचे दक्षिणांत आसचे सोभीत सुंदर राज्य कर्नाटक. तिची एक धूव. कन्नड आमच्या राज्याची अधिकृत भास.

कर्नाटकाचे पश्चिमांत आसचे अरबी दरयाचे तटवर्तीर उत्तर कन्नड. उडुपी आनी दक्षिण कन्नड जिल्ले आसात. ह्या तीन जिल्यांत कोंकणी लोक चड आसात. चड से तुळु लोक आसात. कर्नाटकाचे उत्तराक (तोणको) महाराष्ट्र तेंकाक केरळ आनी तमिळनाड, मुडळाक आंध्रप्रदेश राज्य आसात.

कर्नाटकांत सह्याद्री पर्वतांक ऊंच घटियो रानां भरून आसात. गंध, सागोणी, बिटी रूकां चे संपत्ती भरल्या, चितळां, शींव, वाग, आस्वेल हस्ती आसात. बिळिगिरी दोंगोर, मलेमहादेश्वर बाबा बुडन गिरी हाची सोभाय चडयतात.

मैसूरांतले रावळैर हंपेंतुले इमरात, बेलूर हळेबीड, हांगाची शिल्पकला कर्नाटलाची ग्रेस्तकाय वाडयतात.

बेंगळूर कर्नाटकाचे राजधानी, मंगळूर, मैसूर, हुब्बळी – धारवाड, बेळगांव ही प्रमुख शहर जावन असात. शरावती, नेत्रावती, काळी, तुंगा भद्रा, ह्या राज्यांतलो

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

राज्यांतलो प्रमुख न्हंयों – तलकावेरींत उव्जोंवची म्हण नावांडली कावेरी न्हंयक दक्षिण गंगा कर्नाटकाचे जीव न्हंय म्हणतात.

आशयः हरेका मनशाक आवय, आवय भास आनी मांय गांव आस. आमी भारतच्या कर्नाटकांत वसती करतात. देकून कर्नाटक राज्य विशीं आमका माहेत आसची गरज आसा.

अभ्यास

I. शब्दांचे अर्थः

सुंदर – शोभीत, गिरि – दोंगर

म्हालगडी धूव – होडळी धूव, इमरात – बांदपां (कट्ड)

II. अन्य लिंग रूप बरय :–

दाकलो – भुरगे – भुरगी

ताका ______	तो ______
पूत ______	बापय ______

III. अन्य वचन ऊप बरय :

1. ताका ______	2. ती ______
3. भुरगो ______	4. भुरगें ______

IV. पळय, वाच आनी समजः–

बेट – उबार जागो (बेट्र)

बयल – तप्कट, विस्तार जागो (बयलु)

हिट्ल – हितल, तोट – दोट, आंगण – अंगण, झरि – खणी

देंवती– देंन्वि, गुंडी – फोंड

बांय – न्हंय, तळें, माटें, दर्यो, सुरंग, तोड, गादो, बागायत

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

V. तिक्टयांत दिले शब्द वापरन रिती सुवात भरः–

(भारत, कर्नाटक, भारतीय, दक्षिण, बेट, दोंग्रा)

1. आमी देशाचीं भुरगया देकून आमका _____ म्हणतात.
2. _____ भारतांचे _____ आसचे शोभीत सुंदर राज्य.
3. बिळिगिरि, _____ मलेमहदेश्वर, बाबा बुडन.
4. ह्या _____ देशाक आवय म्हण मानतात.
5. _____ राज्यांत जियेंवचो लोक कन्नड उलयतात

VI. ताळ मेळय :–

अ) राज्य	भास
कर्नाटक	मराठी
ओरिस्सा	तेलुग
पंजाब	गुजराती
गुजरात	कन्नड
महाराष्ट्र	पंजाबी
आंध्रप्रदेश	ओरिया

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

VII. पळे, वाच, समज आनी बरयः–

1. म्हलगडी – निमणी = ☐ निमाणी
2. पश्चिमेंत – पूर्वात = ☐ पश्चिमेंत
3. उत्तरेंत – दक्षिणेंत = ☐ दक्षिणेंत
4. वयर – सकल = ☐ वयर
5. उबार – तपकट = ☐ तपकट

VIII. सवालांक एक वाक्यान जाप बरय :–

1. आमी खंयच्या देशाचीं भुरगीं?

2. कर्नाटकाचे पश्चिमेंत कोण गाजेता?

3. करावळींत कितले जिल्ले आसात?

4. दक्षिण गंगा कोण?

5. कर्नाटकाचे राजधानी खंयचे?

IX. पळें, वाय, समज :–

दरया (दर्यो) गाजेता	वागा गरोजता	माजर मिंरावता
गाय हांबेता अंवेत	कावळो रडता	सुणें भोंक्ता
दुकोर हंकेरता	कोगूळ गायता	मनीस उलयता
बोकडीं बेंबेता	उंदीर चिरचिरता	चेडो रडता
चेरडु हासता	कोंबो साद घालता	कोंबी केंकारत ।

X. दिको:–

पूर्व :– उदेंत	EAST
पश्चिम :– अस्तम	WEST
उत्तर :– उत्तर	NORTH
दक्षिण :– दक्षिण	SOUTH
उत्तर पूर्व :– ईशान्य	NORTH EAST
उत्तर पश्चिम:– नैऋत्य	NORTH WEST
दक्षिण पूर्व :– आग्नेय	SOUTH EAST
दक्षिण पश्चिअ :– वायव्य	SOUTH WEST

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाठ-17
पद्य

आसची एक भूंय

आसची एक भूंयरे उगडास दवर
भूंय नातल्यार तुंवय ना, हांवय ना रक्षण कर

जाती आचार विंगड
सर्व जनांक भूंय एक
प्रीती मोग सहकार आसो
माती उदकाक लडाय कित्याक

सगळे सूर्य चंद्र एकेकची चिंतन कर
प्रकृती विरुद्ध चल्यार आमी वेगीं
विनाश आमका मनन कर
कापल्यारी रूक एक, वोयी चार चार झाड

रूका भरल्ले रान वाडाली तशी जाता पावस चड
खंचेयी जितस (वस्त) वायंट जाल्यार मेळता
आवय मेल्यार, भूंय पाड जाल्यार वापस तशीची मेळतावे?

यू.के.पै. पुत्तुरू

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

आशय : हे भुंयेचेर आमी नव्या सांसराचीं मनशां, आमका आसरो दिल्ले प्रकृती सांगता एकामेका सहकारान, मोगान जियेजे म्हण कवी आशेता. शिक्षकानी परिसर संरक्षण कशीं करका म्हण विद्यार्थीक शिकोंवचें.

अभ्यास

I. कटीण शब्दांचे अर्थ:-

भूयं – भूमी विंगड – वेगळे. लडायी x झगडें प्रतिज्ञ – शपथ

II. विरोध शब्द बरय :-

नातलयार x मोग x

एक x वायट x

III. एका वाक्यांत जाप बरय:

1. आमी कसली प्रतिज्ञा करका म्हण कवी सांगता?

2. केदन पावस चड जाता?

3. प्रकृति विरुद चल्यार कसलें जाता?

4. हे कवितेचो कवी कोण?

IV. रिती सुवात भर :-

1. आसुची ______ उगडास दवर

2. कापल्यार रूक एक वोयी ______

3. सगळे अकाशारी ______ एककच. ______

V. पळे, वाच समज आनी बरय :

राय आयलो – राय येतलो, रूक पडले – रूक पडतलो

वाग धंवलो – वाग धांवतलो, देव हासलो –

बाब नाचलो – नारल पडलो – चेडु रडले –

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

VI. पद्य पूर्तिकर

जाती आचार ....

....

.... लडाय कित्याक

रूक भरल्ले रान ....

....

....

.... वापास तशींची मेळतावे?

VII. हें कविता तोंडीपाठ कर :–

VIII. समजून घे:–

जाती आचार विंगड विंगड

वस्त्र नितळ नितळ

खाण रुचीक रुचीक

असले हेर शब्द पळे :

बरें बरें

गोड गोड

लांब लांब

बारीक बारीक

मोटें मोटें

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

IX. आमी समजून घेव्या:

1. तूं हंगा यो – तुमी हांगा
2. तो थंय गेलो – तें थंय गेले
3. चर्को हासलो – चर्कें हासलें
4. ती हसती धांवली – त्यो हस्तीयों धांवल्यो
5. भयण – भयणी
6. भाव – भाव

पाठ–18
गद्य

गुमांटा राय जोकिम पिरेरा

F6C5T4

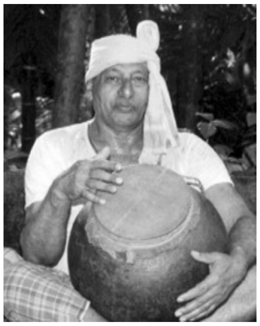

कोंकणी समाजेचें, कोंकणी संस्कृतेचें आनी मोलादीक मोतीं गुमटां पदांचो राय म्हणुन कोंकणी संसारान मांदुन घेतल्लो मानेस्त जोकिम पिरेर एक बळवंत आनी भरमाचो संगीतगार.

कोंकणी चरित्रेच्या उदेवा थावन गुमटांचीं पदां आमच्या म्हालगडयांच्या जांवच्या हर एका कार्याक सोभाय दितालीं हीं जानपद काणीयां रूपाचीं पदां कार्याची सोभाय दोडती करतालीं. ह्या पदानी कोंकणी संस्कृती, आमच्या पूरवजांचो धंधो, कसब, धार्मिक रीती–रिवाजी सांधर्बिक जावन भरपूर दिसतालयो. गुमटाच्या पदांच्या ताळाक आनी संगीताक आमचे पूरवज नाचताले आनी नाचूनच रात फालें करताले.

एका काळार कोंकणी जानपद शेतांत एक बळाधिक कलेंचें एक रूप जावन सोभलें आनी आतां अळवुन वेच्या ह्या गुमटां पदांचें देणें मुकले पिळगेक पावोंच्या हटाक पडल्लो गुमटांचो राय मानेस्त जोकिम पिरेरिचें नांव आयकनातल्लो कोणयी कोंकणी मनीस आसचो ना.

व्यापतेन सागोळेगार जावन सबार तकलें थावन हया पारंपरीक कलेची सेवा करून आसचे हें पिरेरी गेलें कुटुंब अखया कोंकणी समाजेंतच नांवाडदीक बापय अलेक्स पिरेरिच्या रगतांत वाळुन आसल्लें गुमटां पदांचें देणें. ताचयाच रगताचो वांटो जावनासच्या, सुपुत्र जोकिम थंय स्वाभावीक जावन देवुन आयिलें खंडित.

देवादीन जाताना जोकिस पिरेर आपल्या कुटुंबा सांगात इजय गांवच्या, नोडुत आसच्या आपल्या संगीत सागर घरांत वस्ती करन आसल्लो.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

1965 इस्वेंत दायज मृळ्या फामाद संगीत कार्यावळींत जोकिम पिरेरीन आपल्या बापय सांगात खेळल्लो माहान पात्र संदाच उगडास दवरचे तसलो. कोंकणी संस्कृती संघटन हाणीं परगटल्या गुमटांची पदां तशेंच केनरा संपकी केद्रान सादर केल्या वोवयो आनी वेरस कोवळयांचें संपूर्ण निदर्शन ताणें केलां. तशेंच नीरुडे फिरगजेच्या वज्रोत्सवाच्या संदर्भार सादर केल्लो यक्षगान शयलेचो प्रयोग "दवीद आनी गोलीयात " गुमटां नाच रूपक भोव लोका मोगाळ जाला. मंगळूराच्या सां लुविस महाविद्यालयाच्या शतमानोत्सव आचरणा संदर्भार अपुरबायेंची गुमट पदां सादर केल्ली कीरत जोकिम फिरेरीची. दूरदर्शन आनी हेर टी.वी चानेलांचेर दूरदर्शनाच्या 'सुरभी' कार्याक्रमांत मांडसोभाण, सिरिगंध, डेल्लिंत 1998 इस्वेंत चलल्या कोंकणी कला उत्सवांत मडिकेरिंत चलल्या गाडीनाड उत्सवांत कोंकणी दायज गुमटा पदा सादर केल्ली कीरती जोकिम पिरेरिक फावो जाता.

– पाठ पुस्तक समिती

आशय : कोंकणी जानपद राखण केल्या विशीं मन दिंवचाक हे लेखन

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

अभ्यास

1. कठिण शब्दाचे अर्थः–

भरमाचो = अभिमानाचो

पुर्वज = आमचे पयले जलमुन, जियेवन, सरोन गेल्ले.

व्यवहार = धांधो, व्यापत, करचे काम (जीवन आनी आर्थिक जोडी खातीर)

कसब = काम, व्यापत, व्यकतीचे कौशल्य

भरपूर = जबरदस्त, चडित मापान

अळवोन वेच्या = काबार जांवच्या,बळाहीन जाल्या, माजवोन वेच्या देसवाट / नास जावन वेच्या

पिळगी = संतत, अनांच्या काळाचे मनीस / व्यक्ती, आता अस्ची भुरगीं

सागोळेगार = कृशी करन (दीस सारचो) जीवन चलोंवचो व्यक्ती.

आखया = सगळया

रात फालें कर = रत पाशार कर

II. हे शब्द पळे, वाच, समज आनी बरय

उदेव	x	अस्तमत	
अतां	x	मागीर	
स्वाभावीक	x	अस्वाभावीक	
उगडास कर	x	विसर	
कीर्ती	x	अपकीर्ती	

III. जोकते शब्द विंचून खाली जागे भर

1. गुमटा पदां ______ कोंकणीची एक बळाधीक कला
   (प्राकृतिचे, पुरवजांची)
2. मानेस्त जोकिम फिरेर कोंकणी संस्कृतेचे एक ______
   मोती म्हणयेत
   (मोलाधिक, बळाधिक)
3. 'आमचें दायज' एक फामाद ______
   (राटवळ, कारयावळ)
4. गुमटां पदां कारयांक ______ दितालीं (सोभाय, ससाय)
5. गुमटां पदांक आमचे पुर्वज नाचुनच रात ______
   करताले
   (फालया, फालें)

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

IV. रिती सुवात जोकतया शब्दानी भर

______ मोती
______ जोकिम पिरेर
______ रीती रिवाजो
______ पिळगेक
______ राय
______ पात्र
______ संगीतगार

बळंवन, मानेस्त, धारमिक, मोलाधिक गुमटांचो, महान मुखल्या

V. एकामेका मेळय

गुमट	यक्षगान शयली प्रयोग	
पूर्वज	कृशी	
सागवळ	पिरेरिच्या घरांचे नांव	
संगीत सागर	एक वाजांतर	
दावीद आनी गोलियात	आमचे पयले/ आदले	

VI. एकाच वाक्यान जाप बरय आनी सांग

1. मानेस्त जोकिम पिरेरिक कोंकणी लोकान कितें म्हणुन मांदुन घेतलां?

2. जोकिम पिरेरिच्या कुटमाचो व्यापत (धांधो) कसलो?

3. जोकिम पिरेरिच्या बापायचे नांव कितें?

4. जोकिम पिरेर खंय वस्ती करन आसल्लो?

VII. रिती सुवात भर

देकिक सागोळी – सागोळेगार

कला – संगीत –

भाशण – आंगड –

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

पाठ–19
गद्य

वनमहोत्सव

B2U2H4

उटा भावांनो मोगाच्या भयणिनो
इश्टा मंतरानो समस्त निवासिनो
हेणे, तेणे सोदा झाडां तयार करा
लावन शेता भाटांत वनमहोत्सव चलया.
पूर्वरवजानी आमच्या परिसरांत तांच्या
दिसतात तीं रूक झाडां लायल्यांत
खातांव आता आमी फळ ताणी लायिल्याचो
तशेंत जातात हेर गरजो आमच्यो
लायल्यार मात पावना आपशें तें वाडना
पोस जर करिना दुसर्या वरसा तें आसना
जवाबदारी सगळ्यांची रानांवनां लांवचो
मोडू कोयती फाटी दवरून तीं बडोवची
एक तर कातरल्यार बदलेक दोन लाय
सावळेक जाय सोपाक जाय आमका ते राकतात
आमी लायील्लो रूक झांडां लागों आसतां
संपत चडयता आमकांच तो पोसता.

– फा । लियो कुटिना

आश्य :– रुक, झाडां आनी पाचवो परिसर आधुनिक काळार एक विशेष विशय जावन जागो जाला.
आमच्या जीवनांत नितळ परिसर आनी पाचवी प्रकृती कितल्या गरजेची. तशेंच आमचो उद्धेश वनमहोत्सव दिसाक उरनाशों हर एका दिसा वातावरणाचो हुस्को

दाकोंवक जाय म्हण हे कवन जागयता.

अभ्यास

I. कठिण शब्दांचे अर्थः–

भाव – भयण
इश्ट – मित्र
आज – काल
शेतां – भाटां

} जोडी शब्द

वनमहोत्स्व = सरकराच्या निर्देशन खाल रूक – झाडां लांवचो उत्सव वा दीस

पूर्वज = आमचे आदी जियेवन सरून गेल्ले आदले मनीस

आपणे = ताचे इतल्याक

मोडूं = खातरन घाल्लो रूक फोडूंक वापरचें साधन

संपत = ग्रेस्तकाय

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

II. ह्या शब्दा पयकी एक वचन आनी बहुवचन शब्द वळेरींत बरय

भयणी. झाड,	भाट.	सावळी, फळां,	गरज्यो,
कोयती, शेता	इश्ट	वनां, झाडां,	रानां
सावळ्यो,	पळ,	तरज	

एक वचन	बहु वचन

III. रिती सुवात भर

1. हेणे तेणे सोदा झाडां ______ करा

2. तशेंच जातात हेर [ ] आमच्यो
3. एक तर कातरल्यार बदलेक [ ] लाय
4. संपत चडया आमकांय ती [ ]
5. खातांव आतां आमी [ ] ताणी लायिल्याचो

IV. सकल्या सवालांक एक वाक्यान जाप बरय.

1. आमच्या पूर्वजानी आमच्या परिसरांत किते लायलां?

2. सगळ्यांची जावाबदारी कितें?

3. रूक कसल्या उपयोगाक पडतात?

4. कवी खंच्या आचरणाक आपयता?

5. जर एक आमकां कातरूक पडलो तर, कितलें रुक आमी लांवक जायं?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाठ–20
पद्य

आमी एक जावन आसुयां

E1Z9N3

उह: हिंदू जांवो मुसलींम जावो
जांवो आमी सिक वा क्रिसतांव
एक जावन आसुयां आमी एक जावन आसुयां
जावदों तो पंजाबी वा जांवदों बंगाळी
गुजराती माळयाळी आमी एक जावन आसुयां

1. एकचे मातियेर आमी जल्मल्यांत
एकेच भुंयीर पालेवन फुल्यांव
एकेच आवयचें दूद पिवून
तिच्याच उसक्यार ल्हान व्हड जाल्यांव
2. भारत मातेचीं भुरगीं आमी
म्हणया एका ताळ्यांत आता
जयो जयो भारत माता
जयो जयो भारत माता
3 मोगान आमी एकवट घडया
नवें भारत आमी बांदुयां
जाती कतीच्यो सांकळी तुटोव्यां
माया मोगाचें बिडार बांदुयां

– एरीक ओझेरियो

एरीक आझेरियो कोंकणी भास आनी संस्कृती खातीर फूर्ती आवदेक वावुरता. मांड शोभाण संस्थयाचो स्थापक तो सबार कवींच्चा उतंरांक ताळे बसोवन पदां घडल्यांत. तो अकडेमीचो अध्यक्ष आसिलो.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

आशय : आमी वेवेगळया संस्कृते, भासो, धर्म आनी विविध प्रांतया थावन येतांत तरयी आमचे मधें एकवट मायामोग आनी देश खतीर मोग आनी हुसको दाकोवंक जाय. विविधतेंत एकता दाकोवूंक हें कवन उलो दिता.

अभ्यास

I. शब्दाचें अर्थ:

पालेवून = वाडून, व्हड जावून: बिडार = घर, वसतेच घर: माती = भूयं

II. विरोध शब्द बरय

1. फूल (क्रिया)	x	(बाव)	2. ल्हान	x
3. द्वेश	x		4. बांद	x

III. रिती सुवात भर

एकवचन	बहुवचन
1. हांव	
2.	फुलां
3. भुरगें	
4. जात	
5.	ताळे

IV. ह्या कवनांत खंचे धर्म, पंथ, भाश विशयांत बरयल्या?

रिता सुवात भर

धर्म	राज / भास
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

V. एकामेका मेळय

राजय	भास
1. कर्नाटक	कोंकणी
2. बंगाळ	मराठी
3. राजस्थान	मळयाळी
4. गुजरात	बंगाळी
5. तमिळनाड	कन्नड
6. केरळ	तेलुग
7. महाराष्ट्र	राजस्थानी
8. गोंय	गुजराती
9. आंद्र प्रदेश	तमिळ

VI. रिती सुवात भरा

1. आमी सर्व ______ मायेची भूरगीं
2. एकच ______ आमी जल्मल्यांव
3. ______ भारत आमी बांदयां
4. मायामोगाचो ______ बांदयां
5. एकच ______ दूद पियेवन व्हड जालयांव.

VII. एक वाक्यान जाप बरय.

1. एका ताळ्यान आमी कितें म्हणचे?

______

2. कसल्यो सांक्ळी आमी तुटोंवक जाय?

______

3. कसलें बिडार आमी बांदूक जाय?

______

4. आमी भारतीय कशें ल्हान व्हड जाल्यांत?

______

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाठ–21
गद्य

बापूजिच्या मेटांनी कोंकणी मनीस

J4Q7U3

मोहनदास करमचंद गांधिक आमी मोगान बापूजी म्हण आपयतात. ब्रिटिशां विरोध सुकटे झुजांत आमका ताणीं संघटीत केले. सत आनी अहिंसाचें मुखेलपण दिले. कमलादेवी चट्टोपाध्याय, मंजेश्वर गोविंद पै, बी.वी बाळिगा, सरदार सैमन पींत, जोकिम आळवा, वायलेट आळवा, सरदार लुविस कणप्प असले कोंकणी मनीस गांधिजिच्य मुखेलपणार ब्रिटिशा विरोध झुजलें

गांधी मारसेल सोज

1887 इसवेंत (मंगळूर) बिजयांत जल्मलो. मारसेल सोज आपणेल जिणियेंत गांधिजिचें प्रतिरूप जावून आसलो. देकून ताका लोक गांधी मारसेल सोज म्हण अपयतात. मारसेल सोज आपणेन शिकीले सां. लुविस कांलेजांत शिक्षक जावून सेवा केली. गांधिजिच्या उल्यांक पाळो दीवन भारतच्यो स्वांतत्राच्या झुजांत भाग घेत्तिले ताणें कद्री मल्लिकट्टयार गांधी स्कूल प्रांरभ केले.

लोकाक गांधिजिचीं तत्वाचे प्रचार करचेक ताणें पियाद मचाद, कयतान लोब, पास्कल सिकेर असल्या मुखेल्या सवें मेळून समजिचो दिवो कोंकणी हपत्यांळें पत्र सुरु केले. 1925 इस्वेच्या नवेंबर 18 वेर आपल्या 38 वरसां प्रायेर गांधी मारसेल सोज अंतरले

मारसेल सोजाच्या पुतान विक्टर सोजान 1942 इसवेच्या भारत सोडून वचा (क्विट इंडिया) चळवळेंत ताणे भाग घेतलो. ताका पोलिसांनी धरून बंधेंत घाले. ब्रिटिशा विरोध ताणे प्रचार पत्र चलयिल्लें.

आज आमीय गांधीजिच्या तत्वां परी जियेवंची गरज आसा.

दे.प्रो.जे. एम रेबेल्लो हाणी राकणो – 50 स्मारक पुस्तकांत बरयिल्या लेखनाचो वांटो. प्रे.जे. एम रेबेल्लो. सां लुवीस कॉलेजींत फांकिवंत प्राध्यापक जावून आसल्ले.

आशय : महात्मा गांधिजिच्या प्रभाव देशाच्या सुटके झुजा वेळार हरयेका भारतीयचेर भरपूर आसल्ले. आमच्याच गांवाचो मुखेली गांधी मारसेल सोज महात्मागांधी थावन प्रभावी जाला. आमका एक अभिमानाचो विश्य. आमी ताचे विशीं थोडी माहेत पुणयी जोडून ताचें आदर्श पाळचें आमचो कायदो.

अभ्यास

I. शब्दांचो अर्थ

सुटका = स्वातंत्र: प्रमुख = महत्वाचें: प्रेरण = स्पूर्ती, उत्तेजन ;
निराधारी = आधार नात्तले: पाळो = प्रतिजाप, जवाब ; तत्वां = सिद्धांतां

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

II. हे शब्द पळे, वाच आनी बरय

मोग	x	राग	☐	x	राग
बरेपण	x	खोटेपण	बरेपण	x	☐
दुबळो	x	ग्रेस्त	☐	x	ग्रेस्त
व्हड	x	ल्हान	व्हड	x	☐
जोरान	x	हळू	☐	x	हळू

III. तिकव्यां भितर दिल्ले शब्द वापरन वाक्य पूर्ति कर

(गरज, गांधिजिच्या, अहिंसेच्या, सताच्या)

1. ☐ च्या उल्यांक पाळो दीवान हजारो हजार युवक ☐ आनी अहिंसेच्या हातेरा सवें वावुरले.
2. आज आमीय ☐ तत्वां परीं जियेंवची ☐ आसा.

IV. एकामेका मेळय

1925	भारत सोडून वचा चळवळ
1887	गांधी मारसेल सोजांचे अत्यं / मरण
1942	मरताना गांधी मारसेल सोजाचें जनन.

V. हीं घटनां घडल्ल्या क्रम प्रकार बरय.

1. असहकार चळवळ	1)
2. गांधी मार्सेल सोज अंतर्लो	2)
3. अविधेय चळवळ	3)

VI. रिती सुवात भर

1. क्रूर आडळतें चलयतल्या ☐ सल्वयलें
2. निराधार्यांची ☐ ताणें केली.
1. ताणे कद्री मल्लिकट्व्यार ☐ प्रारंभ केलें.
2. 1942 इसवेच्या ☐ चळवळेंत ताणें भाग घेतले.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

पाठ-22
पद्य

धाकट्यांची आशा

मळबार आसात नक्षत्रा ।
बुगुळे भारी विचित्र ॥
चंदमाम हंसता ॥
माज पोर्लु दिस्तासा ॥
एक नक्षत्र पडोंदे ।
म्हाज हाथी गावोंदे
मात्येंत मी पूरता ।
पाणी ओर सिवूर ता
ईर्डा होंदे रूक होंदे ।
रूकार वोर्सेर नक्षत्र होंदे ॥
बगुळे कित्ती पोर्लु होंता ।
चंद माम सांगाद मीवो एंत ।

कवी :- किलंगोडि शंकर राव हाणे राजपुर सारस्वत बोलींत बरयलां जाळिला विद्याबोदिनी शाळेचो मुखेल मेस्त्रि आनी संचालक जावन फुलांचो घअड हांतळी हि कविता विंचल्या.

आश्य :- भुरग्यांक तशें व्हडांक कल्पना सामर्थय भोवच गर्जेचें जीवनांतले सबार कश्ट, समश्या आमच्या रम्य तशेंच कल्पना सामर्थ्य मुखांतर आमी विसरूंक तशेंच परिक्षार करूंक सवतांव. हे कवितांत एक लहान भुगर्याचया कल्पाना सामार्थ्याची एक झळक दिल्या.

कवितेचो संदेश :- मनश्यांक मळब आकर्शणेचें व्हड केंद्र. ल्हानपणांत चंद्र नक्षत्रांक पळोवन अभिरूचेचीं आनी आतुरायेचीं भोग्णां उबजातात. एक नेण्त्या भुरगो मळबा थावन एक नखेत्र पडोंदि म्हण अशेता. तशें पड्ल्लें नखेत्र अपूण भूंयत रोवन नखेत्राचे झाड करून ताचेर हजार नक्षत्रां फुलाय्तां आनी तीं पळों भोव

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

सोबीत दिस्तालीं तवळ चंद्रय अपुणयि भूंयक येता मुण्तालो म्हणूण बुरगो सांगता.

अभ्यास

1. शब्दांचो अर्थः

दाकलेंची = ल्हान्पांची भुरग्यांची	मळब = आकाश
नक्षत्र = नखेत्र, तारां, नक्तिरां	बगुळे = पळोंवक, देखूंक
हंसतास = हास्ते, हसत आसा	माज = म्हका
पोर्लु = सोबित	दिस्तासा = दिसून आसा
पडोंदी = पडूंदी	गावोंदी = लाखुंदी, मेळूंदी
मत्येंत = मतियेंत	मी = हांव
पुरता = पूरतां, रोयतां	पाणी = उदाक
ओर =वयर	सिओरता = शिंवोरतां
इरडो = झाड	होंदे = जांपदी
ओरसोर = सबार, चाड	कित्ती = कित्ले
होंता = जाता	सांगाद = सग्तालो
मीओ एंत = हायी येतां	

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

II. अन्य वचन रूप बरय

1. आसा –
2. नक्षत्र –
3. भुरगो –
4. झाड –
5. केंद्र –

III. रीती सुवात भर : भुर्गी – भुर्ग्यांक

नक्षत्र –

रूक –

मळब –

हात –

झाड –

IV. सकयल्या सवलांक एक शब्दान जाप बरय

1. नक्षत्रां खंय आसात?

2. चंदमामा कितें करून आसा?

3. इरडो वाडून कितें जाता?

V. सकयल्या सवालांक एक व दोन वाक्यानी जाप बरय

1. मळबार कितें सकड आसा?

2. नक्षत्र सकयल पडल्यार धाक्लें कितें करता?

3. नक्षत्र विशयांत धाकव्यांची चिंताप कसलें?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

VI. पद पूर्तें

1. मळबार ______________

____

____

______________ दिस्तासा

2. इरडो होंदे ______________

____

____

______________ मीओ येंता

VII. दिल्ले शब्द वापरून अर्थभरीत वक्य कर

1. नक्षत्र
2. झाड
3. सेबीत

VIII. नियोजित वावर

1. आम्कां सग्ळ्यांक सपना पडतात. तुका पड्लेल्या खंयच्याय एक सपना विशीं बरप / सांग
2. मनीस आनी रूका मदें एक संभाशण बरय (पांच वाक्यां) रूक अपणे मन्शयांक दिल्या उपयोग विशांत उल्यता. चेडो रूका मुखा हांव कांय न्हय म्हण पश्चत्ताप पावता.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED